

## ผลของโปรแกรมการประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อการป้องกันโรคร่วมกับ แรงสนับสนุนทางสังคมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคเอดส์ ของทหารกองประจำการ จังหวัดนครราชสีมา

นัฏฐา โยสาราช<sup>1</sup>, ปาริชา นิพพานนท์<sup>2</sup>

<sup>1</sup> นักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

<sup>2</sup> อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข การส่งเสริมสุขภาพ โภชนาการ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อการป้องกันโรคร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคเอดส์ของทหารกองประจำการ จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 72 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ จำนวนกลุ่มละ 36 คน กลุ่มทดลองได้รับการแทรกแซงตามโปรแกรมการประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อการป้องกันโรคร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคเอดส์จำนวน 6 ครั้ง และการติดตามแรงสนับสนุนทางสังคมจำนวน 4 ครั้ง ในเวลา 10 สัปดาห์ โดยมีการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ ได้แก่ รั้วเขียวเชื่อมสัมพันธ์ทันเอดส์, ลองมาเป็นฉัน, ดาวบอกรัก, กลยุทธ์เอาตัวรอด, รั้วเขียวป้องกันเอดส์ และพี่น้องพร้อมปรึกษา มีการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ Paired t-test และ Independent t-test โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัย พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยและผลต่างคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ เจตคติเกี่ยวกับโรคเอดส์ การรับรู้ความรุนแรงเกี่ยวกับโรคเอดส์ การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการติดโรคเอดส์ ความคาดหวังในความสามารถของตนเองเกี่ยวกับโรคเอดส์ ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองเกี่ยวกับโรคเอดส์ การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ และการใช้ถุงยางอนามัยสูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.05$ ) ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ควรมีการจูงใจให้ผู้บังคับบัญชา และครูทหารใหม่เป็นผู้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมให้กับทหารกองประจำการในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคเอดส์

**คำสำคัญ :** ทหารกองประจำการ/ แรงจูงใจเพื่อการป้องกันโรค/ โปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม/ พฤติกรรมป้องกันโรคเอดส์

## The Effects of an Application Based on Protection Motivation Theory and Social Support in Behavior Modification for AIDS Prevention of Conscripts in Nakhon Ratchasima Province

Natta Yosarat<sup>1</sup>, Paricha Nippanon<sup>2</sup>

<sup>1</sup> Graduate Students, Master of Public Health, Program in Health Education and Health Promotion, Faculty of Public Health and Faculty of Graduate Studies, Khon Kaen University

<sup>2</sup> Thesis Advisor, Program in Department of Public Health Administration Health Promotion Nutrition, Faculty of Public Health, Khon Kaen University

### Abstract

This quasi experimental research aimed to study the effects of protection motivation theory applying program and social support on behavior modification in AIDS prevention of conscripts, Nakhon Ratchasima Province. The samples were selected by criteria and simple random sampling were 72 conscripts and divided into 2 groups; an experimental and comparison group, each group were 36 conscripts. The experimental was group received the intervention with 6 times of activities and follow up to 4 times by social support in 10 weeks. Activities were integrated of group lectures, role playing, playing game, condom demonstration, condom training with model and counseling service. Data were collected by questionnaires and analyzed by descriptive statistic: frequency, percentage, mean, standard deviation and inferential statistics were as independent samples t-test and paired samples t-test, at 0.05 level of significance. The results revealed after the research, the experimental group gained significantly higher mean scores in AIDS knowledge, attitude about AIDS than the comparison group, perceived severity of AIDS, perceived susceptibility of AIDS, perceived self-efficacy of AIDS, perceived outcome expectation of response self-efficacy of AIDS, practice on AIDS prevention and condom using were significantly higher than before the experiment and higher than that the comparison group ( $p < 0.05$ ). Recommendation; it should be motivated the commanding general and military coach to be social supporter on the conscripts in behavior modification prevention of AIDS.

**Keywords:** Conscripts/ Protection motivation theory/ Application program for behavior modification/ AIDS prevention behaviors

## บทนำ

โรคเอดส์เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญ ปัญหาหนึ่ง โดยพบผู้เสียชีวิตจากโรคเอดส์ทั่วโลกเพิ่มขึ้นจาก 10 ปีที่ผ่านมาประมาณ 5 ล้านคน โดยพบกลุ่มวัยรุ่นชายมีอัตราการติดเชื้อเอชไอวีร้อยละ 0.3<sup>1</sup> โดยประเทศไทยมีอัตราผู้ติดเชื้อเอชไอวีสูงสุดในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก<sup>2</sup> ซึ่งมีการแพร่ระบาดของโรคเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์ไม่ป้องกัน ร้อยละ 90 โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นชาย โดยกลุ่มวัยรุ่นชายเสียชีวิตจากโรคเอดส์ 11,076 ราย ผู้ติดเชื้อเอชไอวี 249,025 ราย ในจำนวนนี้เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีรายใหม่จำนวน 4,423 คน และพบว่าเป็นกลุ่มอายุระหว่าง 15–29 ปี ร้อยละ 29.9<sup>3</sup> ซึ่งทหารกองประจำการ เป็นกลุ่มหนึ่งที่มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี โดยพบว่า จังหวัดนครราชสีมา สังกัดกองทัพภาคที่ 2 พบทหารกองประจำการมีความชุกของการติดเชื้อเอชไอวีเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2557–2559 ร้อยละ 0.35, 0.70 และ 0.74 ตามลำดับ<sup>4</sup> แสดงให้เห็นว่าทหารกองประจำการมีผู้ติดเชื้อเอชไอวีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมป้องกันการป้องกันโรคเอดส์ที่ไม่เหมาะสม การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันการป้องกันโรคเอดส์ของทหารกองประจำการจะสามารถลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคเอดส์ได้

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรคได้ถูกนำมาใช้ในการป้องกันโรคเอดส์ ร้อยละ 9<sup>5</sup> และพบว่าโปรแกรมการป้องกันโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์แบบกระชับโดยผู้นำเพื่อนในนิสิตจุฬาลงกรณ์ มีผลทำให้ทัศนคติต่อการกระทำ

พฤติกรรมป้องกันการป้องกันโรคเอดส์ของนิสิตกลุ่มตัวอย่างดีกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งเชื่อว่าบุคคลที่สำคัญต่อตนคิดว่าตนควรกระทำพฤติกรรมป้องกัน และมีความตั้งใจในการกระทำพฤติกรรมป้องกันการป้องกันโรคเอดส์มากกว่ากลุ่มควบคุม และประเมินว่าตนเองมีความสามารถในการกระทำพฤติกรรมป้องกันการป้องกันโรคเอดส์ได้มากกว่ากลุ่มควบคุม ( $p < 0.001$ )<sup>6</sup> ซึ่งทหารกองประจำการมีการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นคณะ จากแรงสนับสนุนทางสังคม พบว่า การตัดสินใจส่วนใหญ่ของคนนั้นจะขึ้นอยู่กับอิทธิพลของบุคคล แรงสนับสนุนทางสังคมจึงมีความจำเป็นอย่างมากต่อสุขภาพของบุคคล โดยกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมสุขศึกษาโดยได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากแกนนำผู้ติดเชื้อในการออกเยี่ยมบ้าน เจ้าหน้าที่โทรศัพท์กระตุ้นเตือนและให้คำปรึกษา มีการปฏิบัติตัวอย่างสม่ำเสมอในการรับประทานยาต้านไวรัสเพิ่มขึ้นสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.001$ )<sup>7</sup>

ดังนั้น จึงได้มีการประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อการป้องกันโรคร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคม มาจัดโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันการป้องกันโรคเอดส์ของทหารกองประจำการ จังหวัดนครราชสีมา

## วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อการป้องกันโรคร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันการป้องกันโรคเอดส์ของทหารกองประจำการ จังหวัดนครราชสีมา

### สมมติฐานของการวิจัย

ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่สูงกว่าก่อนทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบในเรื่องต่อไปนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์
2. เจตคติเกี่ยวกับโรคเอดส์
3. การรับรู้ความรุนแรงเกี่ยวกับโรคเอดส์
4. การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการติดโรคเอดส์
5. ความคาดหวังในความสามารถของตนเองเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์
6. ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์
7. การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์
8. การใช้ถุงยางอนามัย

### ระเบียบวิธีวิจัย

**รูปแบบการวิจัย** เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) แบบสองกลุ่ม วัดผลก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม (two group pretest-posttest design) แบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ

**ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** คือ ทหารกองประจำการเหล่าทหารบก ที่เข้าประจำการในรุ่นปี 2558 ผลัดที่ 2 และจะทำการปลดประจำการในเดือนตุลาคม ปี พ.ศ.2560 อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ทำการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรคำนวณ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย กรณี 2 กลุ่มประชากรที่เป็นอิสระต่อกัน<sup>๑</sup> จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 72 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบกลุ่มละ 36 คน

**การสุ่มตัวอย่าง** ใช้การสุ่มอย่างง่าย โดยแบ่งหน่วยฝึกทหารกองประจำการออกเป็น 2 ค่าย และจับฉลากเพื่อนำมาเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบ 2 หน่วยฝึกทหารกองประจำการ (ค่ายสุรนารี จำนวน 11 หน่วยฝึก, ค่ายสุธรรมพิทักษ์ จำนวน 8 หน่วยฝึก) และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างหน่วยฝึกละ 36 คน ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดดังนี้

#### เกณฑ์การคัดเข้า (Inclusion criteria)

ที่มีอายุระหว่าง 21-26 ปี สามารถอ่านออกเขียนได้ สามารถได้ยิน มองเห็น และมีสติสัมปชัญญะปกติ สามารถร่วมกิจกรรมได้ตลอดโครงการจนเสร็จสิ้น และยินยอมเข้าร่วมโปรแกรมการวิจัยด้วยความสมัครใจ

#### เกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria)

ไม่สามารถร่วมกิจกรรมและปฏิบัติตามคำแนะนำตามรายละเอียดของกิจกรรมตามโปรแกรมการวิจัยได้ตลอดโครงการจนเสร็จสิ้น และถูกบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรมการวิจัย

**เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 8 ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ นำมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงด้วยวิธีของคูเดอร์ริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson 20: KR 20) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.81 และแบบประเมินพฤติกรรม นำมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามในแต่ละส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 3 เจตคติเกี่ยวกับโรคเอดส์ เท่ากับ 0.86 ส่วนที่ 4 การรับรู้ความรุนแรงเกี่ยวกับโรคเอดส์ เท่ากับ 0.78 ส่วนที่ 5 การรับรู้โอกาสเสี่ยง

ของการติดโรคเอดส์ เท่ากับ 0.82 ส่วนที่ 6 ความคาดหวังในความสามารถของตนเองเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ เท่ากับ 0.81 ส่วนที่ 7 ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ เท่ากับ 0.77 ส่วนที่ 8 การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ เท่ากับ 0.80 ส่วนที่ 9 การใช้ถุงยางอนามัย เท่ากับ 0.76

### ขั้นตอนการวิจัย

สัปดาห์ที่ 1 กิจกรรมรื้อเขียวเชื่อมสัมพันธ์ทันเอดส์ (ระยะเวลา 2 ชั่วโมง) กิจกรรมลดความเครียด การบรรยายความรู้ สถานการณ์และความรุนแรงของโรคเอดส์และชมวีดิทัศน์ประกอบ เพื่อสะท้อนแนวความคิดเรื่องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันการโรคเอดส์

สัปดาห์ที่ 2 กิจกรรมลองมาเป็นฉัน (ระยะเวลา 2 ชั่วโมง) วิทยากรบรรยาย และการแสดงบทบาทสมมุติการยอมรับผู้ป่วยโรคเอดส์ เพื่อสะท้อนแนวความคิดเรื่องเจตคติและความรุนแรงของโรคเอดส์

สัปดาห์ที่ 3 กิจกรรมดาวบอกรัก (ระยะเวลา 1 ชั่วโมง) การเล่นเกมสมมุติบทบาท และการอภิปรายกลุ่มย่อยเรื่องโอกาสเสี่ยงของการติดโรคเอดส์ เพื่อสะท้อนแนวความคิดเรื่องการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการติดโรคเอดส์

สัปดาห์ที่ 4 กิจกรรมกลยุทธ์เอาตัวรอด (ระยะเวลา 2 ชั่วโมง) การบรรยายรายกลุ่มจำนวน 4 กลุ่ม และการแสดงบทบาทสมมุติ เรื่อง

ทักษะการตัดสินใจและการปฏิเสธ และอภิปรายกลุ่มย่อยเรื่องโรคเอดส์ป้องกันได้ เพื่อสะท้อนแนวความคิดเรื่องความสามารถของตนเองต่อพฤติกรรมป้องกันการโรคเอดส์

สัปดาห์ที่ 6 กิจกรรมรื้อเขียวป้องกันเอดส์ (ระยะเวลา 2 ชั่วโมง) การบรรยายและสาธิตการฝึกปฏิบัติการใช้ถุงยางอนามัยโดยใช้โมเดล และอภิปรายกลุ่มย่อยเรื่องการปฏิบัติตัวเพื่อการป้องกันโรคเอดส์ เพื่อสะท้อนแนวความคิดเรื่องประสิทธิผลของการตอบสนองต่อพฤติกรรมป้องกันการโรคเอดส์ และการใช้ถุงยางอนามัย

สัปดาห์ที่ 7-10 กิจกรรมพี่น้องพร้อมปรึกษา (ระยะเวลา 1 ชั่วโมง) การให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์เพิ่มเติมรายบุคคล แจกถุงยางอนามัย พร้อมกระตุ้นให้มีพฤติกรรมป้องกันการโรคเอดส์ที่ต่อเนื่องและถาวร

### วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนเมษายน - มิถุนายน พ.ศ. 2560 โดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) และสถิติอนุมาน (Inferential statistics) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างก่อนและหลังการทดลองระหว่างกลุ่มด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

## ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรภายในกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการทดลอง

ตัวแปร		$\bar{X}$	SD	df	t	p
<b>ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์</b>						
กลุ่มทดลอง	ก่อนทดลอง	8.86	1.38	3.78	12.03	<0.001
	หลังทดลอง	12.64	1.15			
กลุ่มเปรียบเทียบ	ก่อนทดลอง	8.44	1.40	0.81	3.58	0.001
	หลังทดลอง	9.25	1.75			
<b>เจตคติเกี่ยวกับโรคเอดส์</b>						
กลุ่มทดลอง	ก่อนทดลอง	39.86	7.51	17.00	12.22	<0.001
	หลังทดลอง	56.86	4.61			
กลุ่มเปรียบเทียบ	ก่อนทดลอง	49.28	4.28	0.14	0.87	0.392
	หลังทดลอง	49.42	4.16			
<b>การรับรู้ความรุนแรงเกี่ยวกับโรคเอดส์</b>						
กลุ่มทดลอง	ก่อนทดลอง	35.33	5.82	24.39	26.31	<0.001
	หลังทดลอง	9.72	2.92			
กลุ่มเปรียบเทียบ	ก่อนทดลอง	42.28	3.69	0.36	3.39	0.002
	หลังทดลอง	42.64	3.63			
<b>การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการติดโรคเอดส์</b>						
กลุ่มทดลอง	ก่อนทดลอง	38.58	7.37	9.56	8.66	<0.001
	หลังทดลอง	48.14	3.79			
กลุ่มเปรียบเทียบ	ก่อนทดลอง	42.31	3.19	-0.06	-0.53	0.600
	หลังทดลอง	42.25	3.17			
<b>ความคาดหวังในความสามารถของตนเองเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์</b>						
กลุ่มทดลอง	ก่อนทดลอง	32.08	8.32	26.31	8.66	<0.001
	หลังทดลอง	58.39	4.00			
กลุ่มเปรียบเทียบ	ก่อนทดลอง	46.86	3.62	-0.06	0.44	0.661
	หลังทดลอง	46.81	3.55			

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรภายในกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการทดลอง (ต่อ)

ตัวแปร		$\bar{X}$	SD	df	t	p
<b>ความคาดหวังในความสามารถของตนเองเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์</b>						
กลุ่มทดลอง	ก่อนทดลอง	35.08	6.78	22.58	19.28	<0.001
	หลังทดลอง	57.67	3.76			
กลุ่มเปรียบเทียบ	ก่อนทดลอง	46.06	2.88	0.06	0.33	0.744
	หลังทดลอง	46.11				
<b>การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์</b>						
กลุ่มทดลอง	ก่อนทดลอง	22.42	3.81	7.00	10.83	<0.001
	หลังทดลอง	29.42	0.84			
กลุ่มเปรียบเทียบ	ก่อนทดลอง	22.14	3.24	0.28	3.67	0.001
	หลังทดลอง	22.42	3.21			
<b>การใช้ถุงยางอนามัย</b>						
กลุ่มทดลอง	ก่อนทดลอง	23.08	6.02	13.08	12.63	<0.001
	หลังทดลอง	36.17	2.64			
กลุ่มเปรียบเทียบ	ก่อนทดลอง	26.56	4.96	0.28	2.14	0.04
	หลังทดลอง	26.83	4.69			

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรระหว่างกลุ่มตัวอย่าง หลังการทดลอง

ตัวแปร		$\bar{X}$	SD	df	t	p
<b>ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์</b>						
หลังการทดลอง	กลุ่มทดลอง	12.64	1.15	3.39	9.72	<0.001
	กลุ่มเปรียบเทียบ	9.25	1.75			
<b>เจตคติเกี่ยวกับโรคเอดส์</b>						
หลังการทดลอง	กลุ่มทดลอง	56.86	4.61	7.44	7.20	<0.001
	กลุ่มเปรียบเทียบ	49.42	4.16			
<b>การรับรู้ความรุนแรงเกี่ยวกับโรคเอดส์</b>						
หลังการทดลอง	กลุ่มทดลอง	59.72	2.92	17.08	22.00	<0.001
	กลุ่มเปรียบเทียบ	42.64	3.63			
<b>การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการติดโรคเอดส์</b>						
หลังการทดลอง	กลุ่มทดลอง	48.14	3.79	5.89	7.16	<0.001
	กลุ่มเปรียบเทียบ	42.25	3.17			

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรระหว่างกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการทดลอง (ต่อ)

ตัวแปร		$\bar{x}$	SD	df	t	p
<b>ความคาดหวังในความสามารถของตนเองเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์</b>						
หลังการทดลอง	กลุ่มทดลอง	58.39	4.00	11.58	13.00	<0.001
	กลุ่มเปรียบเทียบ	46.81	3.55			
<b>ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์</b>						
หลังการทดลอง	กลุ่มทดลอง	57.67	3.76	11.56	14.96	<0.001
	กลุ่มเปรียบเทียบ	46.11	2.71			
<b>การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์</b>						
หลังการทดลอง	กลุ่มทดลอง	29.42	0.84	7.00	12.66	<0.001
	กลุ่มเปรียบเทียบ	22.42	3.21			
<b>การใช้ถุงยางอนามัย</b>						
หลังการทดลอง	กลุ่มทดลอง	36.17	2.64	9.33	10.41	<0.001
	กลุ่มเปรียบเทียบ	26.83	4.69			

### อภิปรายผล

**ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์** พบว่า ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ สูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.001$ ) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดจากกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อลดความกังวลในการเข้าร่วมกิจกรรม ทำให้รู้สึกสบายใจ ภูมิใจ กล้าที่จะแสดงความเป็นตัวของตัวเอง การบรรยายรายกลุ่ม ประกอบสื่อแผ่นพับและเอกสารประกอบเรื่องความรู้ สถานการณ์และความรุนแรงของโรคเอดส์ ชม วิดีทัศน์โรคเอดส์เรื่อง “พละ ฮอโรมันวัยว้าวุ่น” ส่งผลให้กลุ่มทดลองมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รัตนศิริ ทาโต<sup>6</sup>, นิรินธน์ ประทีปแก้ว<sup>9</sup> และลินจง จันทร์เทศ<sup>14</sup>

**เจตคติเกี่ยวกับโรคเอดส์** พบว่า ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีเจตคติเกี่ยวกับโรคเอดส์ สูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.001$ ) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดจากกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมลงมาเป็นฉันมีตัวแบบ ที่เป็นผู้ป่วยโรคเอดส์มาบรรยายถ่ายทอดประสบการณ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยให้แบ่งกลุ่ม 9 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาแสดงบทบาทสมมุติการยอมรับผู้ป่วยเอดส์ในสังคม การสมมุติบทบาทว่าตัวเองเป็นผู้ป่วยโรคเอดส์ที่ต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รัตนศิริ ทาโต<sup>6</sup>

**การรับรู้ความรุนแรงเกี่ยวกับโรคเอดส์** พบว่า ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีการรับรู้ความรุนแรงเกี่ยวกับโรคเอดส์ สูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทาง



สถิติ ( $p < 0.001$ ) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดจากกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมลงมาเป็นฉับ มีวิทยากรที่เป็นผู้ป่วยโรคเอดส์มาบรรยายถ่ายทอดประสบการณ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยให้แบ่งกลุ่ม 9 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาแสดงบทบาทสมมุติการยอมรับผู้ป่วยเอดส์ในสังคม การสมมุติบทบาทว่าตัวเองเป็นผู้ป่วยโรคเอดส์ที่ต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของ สมบัติ รัตนะนาม<sup>11</sup> และทรศมน แสงพิทักษ์<sup>12</sup>

**การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการติดโรคเอดส์**  
พบว่า ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการติดโรคเอดส์ สูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.001$ ) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดจากกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมดาวบอกรัก โดยแจกกระดาษมีสัญลักษณ์รูปดาวจำนวน 5 แผ่นคนละกัน ให้แต่ละคนเขียนชื่อเพื่อนสนิทที่อยู่ในกลุ่มลงในกระดาษ คนละ 2 ชื่อ (ผู้ที่ได้กระดาษสัญลักษณ์รูปดาว หมายถึง ผู้ที่ถูกสมมุติว่าเป็นผู้ป่วยโรคเอดส์ และชื่อเพื่อนสนิทที่เขียนลงในกระดาษ 2 ชื่อ หมายถึง ผู้ที่มีเพศสัมพันธ์กับผู้ป่วยโรคเอดส์) ผู้ที่มีกระดาษสัญลักษณ์รูปดาวออกมาแสดงตนหน้าแถว และเรียกชื่อเพื่อนสนิทที่เขียนไว้ออกมาต่อแถวของตนด้วยการบอกรักพร้อมแสดงท่าทางประกอบ หากใครถูกเรียกชื่อซ้ำให้ยืนขึ้น (ผู้ที่ยืนขึ้น หมายถึง ผู้ที่ถูกสมมุติว่ามีเพศสัมพันธ์มากกว่า 1 คน) ร่วมอภิปรายกลุ่มย่อยเรื่องโอกาสเสี่ยงของการติดโรคเอดส์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมบัติ รัตนะนาม<sup>11</sup> และ ทรศมน แสงพิทักษ์<sup>12</sup>

**ความคาดหวังในความสามารถของตนเองเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์** พบว่า ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีความคาดหวังในความสามารถของตนเองเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ สูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.001$ ) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดจากกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมกลยุทธ์เอาตัวรอด การบรรยายรายกลุ่มประกอบสื่อ เรื่องทักษะการตัดสินใจ ต่อรอง และปฏิเสธ และแบ่งกลุ่ม 9 กลุ่ม ส่งตัวแทนออกมาแสดงบทบาทสมมุติการตัดสินใจ ต่อรอง และปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์ กลุ่มละ 10 นาที ร่วมอภิปรายกลุ่มย่อยเรื่องโรคเอดส์ป้องกันได้และสรุปประเด็นที่อภิปราย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนิรินธน์ ประทีปแก้ว<sup>9</sup> และทรศมน แสงพิทักษ์<sup>12</sup>

**ความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์** พบว่า ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีความคาดหวังในประสิทธิผลของการตอบสนองเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ สูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.001$ ) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดจากกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมรู้เขารู้เราป้องกันเอดส์ การบรรยายและสาธิตวิธีการใช้ถุงยางอนามัยโดยใช้โมเดล การฝึกปฏิบัติการใช้ถุงยางอนามัยโดยใช้โมเดล และทดสอบความถูกต้องการใช้ถุงยางอนามัยโดยใช้โมเดลในการทดสอบ การอภิปรายกลุ่มย่อยเรื่องการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการป้องกันโรคเอดส์ ส่งตัวแทนสรุปประเด็นที่อภิปราย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนิรินธน์ ประทีปแก้ว<sup>9</sup> และทรศมน แสงพิทักษ์<sup>12</sup>

### การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์

พบว่า ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ สูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.001$ ) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดจากกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมรู้เขารู้เราป้องกันเอดส์ และกิจกรรมพี่น้องพร้อมปรึกษา การบรรยายและสาธิตวิธีการใช้ถุงยางอนามัยโดยใช้โมเดล การฝึกปฏิบัติการใช้ถุงยางอนามัยโดยใช้โมเดล ทดสอบความถูกต้องการใช้ถุงยางอนามัยโดยใช้โมเดลในการทดสอบ การให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์เพิ่มเติมรายบุคคล สัปดาห์ละ 1 ครั้ง แจกถุงยางอนามัยไว้ประจำโรงนอนทหารกองประจำการ พร้อมกระตุ้นให้มีพฤติกรรมป้องกันการป้องกันโรคเอดส์ที่ต่อเนื่องและถาวร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จีระประภา สุวรรณ<sup>13</sup> และ ลินจง จันท์เทศ<sup>14</sup>

**การใช้ถุงยางอนามัย** พบว่า ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีการใช้ถุงยางอนามัย สูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.001$ ) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดจากกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมกิจกรรมรู้เขารู้เราป้องกันเอดส์และกิจกรรมพี่น้องพร้อมปรึกษา การบรรยายและสาธิตวิธีการใช้ถุงยางอนามัยโดยใช้โมเดล การฝึกปฏิบัติการใช้ถุงยางอนามัยโดยใช้โมเดล ทดสอบความถูกต้องการใช้ถุงยางอนามัยโดยใช้โมเดลในการทดสอบ การให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์เพิ่มเติมรายบุคคล สัปดาห์ละ 1 ครั้ง แจกถุงยางอนามัยไว้ประจำโรงนอนทหารกองประจำการ พร้อมกระตุ้นให้มีพฤติกรรมป้องกันการป้องกันโรคเอดส์ที่ต่อเนื่องและถาวร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทรรคมน แสงพิทักษ์<sup>12</sup>

### ข้อเสนอแนะ

#### ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัยครั้งนี้

1. ควรจัดกิจกรรมในช่วงของวันที่ไม่มีกิจกรรมการฝึกทหารต่างๆ หรือตามที่หน่วยฝึกทหารใหม่สะดวก
2. การสอนวิธีการใช้ถุงยางอนามัยโดยใช้โมเดลด้วยอะพเทซาย ส่งผลให้ทหารกองประจำการเกิดแรงจูงใจและเข้าใจวิธีการใส่ถุงยางอนามัยได้ดีขึ้น
3. ส่งเสริมให้ผู้บังคับบัญชา และครูทหารใหม่ เป็นผู้ให้แรงสนับสนุนทางสังคมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันการป้องกันโรคเอดส์ให้กับทหารกองประจำการ

#### ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อการป้องกันโรคร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมมาประยุกต์ใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันการป้องกันโรคเอดส์ในกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ เช่น กลุ่มเยาวชนในค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หรือกลุ่มนักโทษในเรือนจำ หรือในกลุ่มกำลังพลของกองทัพในระดับอื่น เป็นต้น
2. หากต้องการจัดกิจกรรมการสร้างแรงจูงใจในการป้องกันโรคเอดส์ให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน อาจใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มาร่วมเป็นแรงสนับสนุนทางสังคม เช่น กิจกรรม like and share หรือการทำกลุ่ม LINE

### เอกสารอ้างอิง

1. UNAIDS. สถานการณ์ปัญหาเอดส์ระดับโลก พ.ศ. 2557. [อินเทอร์เน็ต]. (ม.ป.ท.). [เข้าถึงเมื่อ 10 สิงหาคม 2559]. เข้าถึงได้จาก : [http://www.boe.moph.go.th/files/report/20151130\\_35157006.pdf](http://www.boe.moph.go.th/files/report/20151130_35157006.pdf).

2. Fact sheet 2016. *Fact sheet November 2016* [UNAIDS]. [Internet]. 2016 [cited 10 August 2016]. Available from: <http://www.unaids.org/en/resources/fact-sheet>.
3. *Statistical Yearbook for Asia and the Pacific. Treatment coverage and the number of people living with HIV in Asia and Pacific are increasing, but the HIV epidemic remains a challenge in some population groups.* [Internet]. 2014 [cited 10 August 2016]. Available from: [www.unescap.org/sites/default/files/ESCAPSYB2014.pdf](http://www.unescap.org/sites/default/files/ESCAPSYB2014.pdf).
4. ระบบ E-office โรงพยาบาลค่ายสุรนารี [ฐานข้อมูลออนไลน์]. *นศรราชสีมา: แผนกหลักประกันสุขภาพโรงพยาบาลค่ายสุรนารี*; 2559 [เข้าถึงเมื่อ 10 ตุลาคม 2559]. ที่มา : รายงานสถิติผู้ป่วยด้วยโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์.
5. Floyd DL, Prentice DS, and Rogers RW. (2000). A Meta-Analysis of Research on Protection Motivation Theory. *Journal of Applied Social Psychology* 2000, 30 (2), 407–429. doi:10.1111/j.1559-1816.2000.tb02323.x
6. รัตน์ศิริ ทาโต. *โปรแกรมการป้องกันโรคเอดส์และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์แบบกระชับโดยผู้นำเพื่อนในนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ; 2554.
7. ประพนธ์ บุญไชย. *การประยุกต์ใช้ทฤษฎีแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพพร้อมกับแรงสนับสนุนทางสังคมในการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัส* โรงพยาบาลบุณทรึก จังหวัดอุบลราชธานี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต]. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2553.
8. อรุณ จิรวัดณ์กุล. *ชีวะสถิติสำหรับงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น: ภาควิชาชีวสถิติและประชากรศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2548.
9. นิรินท์ ประทีปแก้ว, มณีรัตน์ ธีระวิวัฒน์, นิรัตน์ อิมามิ. *การประชุมวิชาการสุศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 17. วันที่ 14-16 พฤษภาคม 2558*; ณ โรงแรมจอมเทียน ปาล์มบีช แอนด์ รีสอร์ท เมืองพัทยา. จังหวัดชลบุรี 2558.
10. จิรภัทร หลงกุล. *การใช้ถุงยางอนามัยขณะมีเพศสัมพันธ์กับชายในจังหวัดขอนแก่น*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต]. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2555.
11. สมบัติ รัตนะนาม, ชำเรือง สุวรรณ, พรฤดี นิธิรัตน์, เพ็ญภา พิสัยพันธ์. ผลของโปรแกรมส่งเสริมการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัย ต่อความรู้และความเชื่อด้านสุขภาพในการ ป้องกันตนเองจากการเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการตั้งครภ์ไม่พึงประสงค์ในวัยรุ่นหญิง. *วารสารศูนย์การศึกษาแพทยศาสตร์คลินิก โรงพยาบาลพระปกเกล้า* 2558; 32 (4): 305-322.
12. ทรรตมน แสงพิทักษ์. *การประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรคเพื่อส่งเสริม การใช้ถุงยางอนามัยของนักเรียนชายโรงเรียนขยายโอกาส*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล; 2553.
13. จีระประภา สุวรรณ, สุวรรณมา จันทร์ประเสริฐ. *ผลของการพัฒนาความเชื่อด้านสุขภาพต่อความตั้งใจและพฤติกรรม การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ของทหารกองประจำการ ในจังหวัดนครราชสีมา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต]. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา; 2558.

14. ลินจง จันท์เทศ. ผลการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคเอดส์โดยการประยุกต์พัฒนาทักษะชีวิตและแรงสนับสนุนทางสังคม ในนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราศีไศล อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ. [วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต]. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2550.